

OXU, GƏRƏYİN OLAR!

«STATUS VƏ SİTATLARIN HƏYA-

İsmayıl KAZIMOV, professor

Camaat, mən az müddət ərzində facebook səhifələrimdə 1000-dən çox dost qazanmışam. Get-gədə dostlarımla sayı artır. Dostlarımla hər birinə məxsus mətnqurma, fikir ifadə etmə, yığcamlığa riayət etmə, sitat seçmə, sitat vermə və rəngarəng status əksətdirmə qabiliyyətləri vardır. Bu bacarıq və qabiliyyət hər bir sosial şəbəkə istifadəçilərindən xüsusi hazırlıq və məsuliyyət tələb edir. Bu statuslara nə qədər dost qazanıbsan, bir o qədər də insan diqqət yetirir. Həmin məsuliyyəti dərk edərək, istəyirəm ki, dostlara «status və sitatların həyatı» barədə bəzi məlumatlar verim. Necə deyirlər, dostlarımla arasında kimin sitat və statuslarının faydalı, informativ dəyəri barədə bir paylaşma aparım.

Dostlar, statuslar müəyyən fraza, sözlər, fikir, sitat, şeir, nəsr, yumor, zarafat, şəkil, pritç, mənbə, müəllif düşüncəsi və s.-dən ibarət olur. (Hələ çap etdirmədiyim «İNTERNET SİNTAKSİSİ» məqaləmdə bunlardan geniş bəhs etmişəm).

«Status» bir termin kimi bir sıra mənalarda işlədilir. Status; vəziyyət, tutduğu yer; vətəndaşın və hüquqi şəxsin hüquq və vəzifələrinin məcmusu. (Bax: Rusca-Azərbaycanca lüğət. Üç cildə, III cild, Bakı, «Şərq-Qərb», 2014, s.312)

Status - gözəl sitatlar deməkdir. Status və sitat mətnlərarası əlaqə yaradır. Buna mətn dilçiliyində intertekstual bağlılıq da deyilir.

Dostlar, bəllidir ki, dil cəmiyyətin həyatı dərk etmə silahıdır. Bu silah müasir dövrdə sosial şəbəkələrdə də əsasən mətn vasitəsi ilə də gerçəkləşir. Mətn nəinki yeni fikirlərin generatorudur, eyni zamanda mədəniyyət abidələrinin kondensatorudur. Bu baxımdan sitat «mətn mədəniyyəti»dir, sitat «mətnin həyatı»dır (Y.Lotman)

Status - sosial şəbəkələr üçündür, yığcam sözlərdən, görkəmli şəxsiyyətlərin müdrik ifadələrindən, həmçinin sosial şəbəkə saytlarının istifadə etdiyi fraza və fikirlərdən ibarətdir. Saytda lakonik sözləmləri görkəmli insanların sitatları təşkil edir. Sözləmlər, necə deyirlər, sosial şəbəkə üçün uğun gəlməlidir, əlverişli olmalıdır.

Günün populyar, geniş yayılan mövzuları hamının başa düşəcəyi şəkildə öz ifadəsini tapmalıdır. Başqasının fikir və sözlərini yenidən təkrar etmək yolverilməzdir. Status tanıtmalıdır. Hər vasitə ilə camaatın rəğbətini qazanmaq lazımdır, özünü populyarlaşdırmağa çalışırsan. Məsələn, insan münasibətlərini (ər-arvad, oğlan-qız, sevgililərin münasibəti və s.) ifadə edən statuslar. Məsələn, rusalarda belə statuslar çoxdur: «Edinstvenniy sposob citğ xorošo- srazu uxoditğ ottuda, qde pxoxo», «Qovarət, çto silğnim ne sločno. Gto, kak umnocitğ dva na dva. Qovorit, koneçno, vse vozmoçno, Tolğko trudno silğnim bitğ vseqda (Million), Löbitğ i bitğ v otnoşeniex- absolötno raznie vehi (Kianu Rivz)

Sosial şəbəkələrdə gözəl statuslar: Mən sakitlikdə nəyi isə dinləyəndə gözəl oluram. Səssizlik içində gözəllik- İsmayıl İmanzadənin poeziyası. Bu gün yağış altında ulduzlar axır. Azərbaycan ədəbiyyatının günəşi kim ola bilər? İsmayıl İmanzadə xoşbəxt doğulub. Ulduzlar görüşənədək (İ.Kazım)

Gözəl statuslardan biri folklor örnəkləri ilə bağlıdır. Sosial şəbəkə iştirakçısı Ramiz İmanov axtarış apararaq yalnız Cəbrayılda işlənən bir atalar sözünü status kimi paylaşmışdır: Məni atının tərkinə almayanı, mən itimin tərkinə almaram». Nə gözəl, S.Vurğun demişkən, Gözəl Vətən, mənən dərin, Beşiyisən gözəllərin.

Bəlkə də bu deyim, respublikamızın başqa bölgələrinə də istifadə olunur, deyə bilmərəm.

Sitatın sosial şəbəkələrdə özünəməxsus nəzəri-metodoloji əsasları vardır. Etiraf edək ki, həmin əsaslar linqvistik cəhətdən öyrənilməyib. Bu kontekstdə funksionalaşan sitatlar mətnlərdə münasibətləri təmin edir, təsiretmə gücünü artırır. Funksionalaşan sitatlar vasitəsilə «informasiya» və «bilik» çevrələri genişlənir. Bizə elə gəlir ki, sitat keçmiş biliyi aktuallaşdırır, yeni biliklə keçmiş biliyi əlaqələndirir, bir-birinə bağlayır, müxtəlif münasibət yaradır, qazanılmış yeni biliklər arqumentləşdirir. Sitatda proqnozlaşdırma əlaməti vardır, sitat sosial şəbəkə iştirakçılarının (məsələn, Kamil Vəli Nərimanoğlu, İsmayıl İmanzadə, Nisə Bayraməli, Yusif Aliyev, Qurban Bayramov, Əlirza Xələfli, İradə Musayeva və b.) potensial konsepsiyasını, biliyini üzə çıxarır. Yeni biliyə yol açır.

Sosial şəbəkələrdə bəzi müəlliflər mövcud fikirləri improvizasiya edirlər. Məs.: «Vətənsiz də insan olan insan kimi yaşayarmı?» Improvizasiya variantı: «Heç evsiz də, eşiksiz də insan olan insan kimi yaşayarmı?» Əslində, bu fikri xalq deyib. Söz ustaları həmin fikrə yeni qəlib geyindiriblər. «Bir yazıçı, bir şair bütün ömrü boyu 3-5 münasib söz hazırlaya bilərsə, o, xalq dilinin boynuna böyük minnət qoymuş olar- bu, əvəzsiz xidmətdir, dəyəri heç nə ilə ölçülməyən böyük işdir» (Tofiq Hacıyev. Şeirimiz, nəsrimiz, ədəbi dilimiz. Bakı, Yazıçı, 1990, s. 6)

İmprovizasiya olunmuş variant xalqdakı ilə yanaşı yaşayır, hətta bəzən ziyalı mühitində daha işlək mövqe qazanır.

Facebookda ciddi sosial nöqtələrə toxunulan statuslara rast gəlmək olur. Bu baxımdan Qulu Məhərrəmliyin, Teymur Kərimlinin, Yusif Aliyevin, Kamil Vəli Nərimanoğlunun, İradə Musayevanın, Həbib Zərbəliyevin statusları diqqəti çəkəndir.

Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın statusundan: «Hər birimizin borcu Azərbaycanın mövqeyini müdafiə etməkdir. Nəinki döyüş meydanında, həm də kompüter qarşısında» İmza.

Ölkə prezidenti İlham Əliyevin statusundan: «Bizimlə təkbətək vuruş, görək axırı nə olacaq»_Prezidentdən Ermənistan rəhbərliyinə»

Yusif İmrayıl oğlu Aliyevin statuslarından: «Söz ağzından çıxan səs toplusu deyil, baxışların ifadə etdiyi mənə da sözdür, əllərin həyəcədən titrəməsi də...»

Teymur Kərimlinin statuslarından: Düşməni səni tərifləyirsə, demək düşünməlisən... Abi Türkkən; Mən ömrümdə ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrləri kimi həyalı, utancaq, abırlı, başaşağı adamlar görməmişəm. Zarafat deyil, 30 ildir elə ağızlarını açıb bir söz demək istəyirlər, ancaq nədənsə demirlər. Yəqin Azərbaycan xalqından utanırlar...

İsmayıl İmanzadənin statuslarından: Dərdim dərdlərin boyatı, Neynirəm belə həyatı...

Siracəddin Hacınin statuslarından: Azərbaycana-Vətəninə xoş gəldin, ey şanlı Türk Ordusu!!!

Fariz Çobanoğlunun statuslarından: Kasıb komanın bacasından sızan işıq fərəh doğurmur, çünki, buradakı zillətli işıqlandıra bilmir...

Dostəli Abdullayevin statuslarından: Bu şans bir də əlimizə düşəcəkmiz? İstifadə etməsək, tarix bizi bağışlamaz!!!

Rafiq Yusifoğlunun statuslarından: «54 il müddətində qələmə sadiq olduğum kimi dənizə də həmişə sadiq oldum... bu gün dənizə getməyim də bu cəsərin təsdiqi idi... Bu günə min şükür»

Kamal Qurbanovun statusundan: «Heç nə əbədi deyil... hər kəsin yaşadığı şey bir gün öz imtahanı olacaq...»

Elmira Kənanın statusundan: «Əslində hamımız yeriyən rəhmətliyik. Allah «vəfat edənlərə» uzun ömür versin! (Prikol)

«Rusiyanın sizə tüpürmək və əzmək üçün tam haqqı var»- Simonyan Paşiniyana.

«Həyat arkadaşlarla daha gözəl» (Yusif Nəğməkar

və Əsəd Cahangir)

Mənsüm İbrahimovun statusundan: «Bu müharibəni özümüzdən sonrakı nəsillərə saxlaya bilmərik»

«Çingiz Aytmatova belə bir sual verirlər ki, insanı ən çox yoran nədir. O da cavabında deyir ki, bağışlamaq yoran insanı, bir də yalnız qalmaq. Amma bir də insanı ən çox yoran xəyallar qurmaqdır, bilirsən ki, o heç vaxt həyata keçməyəcək...illərdir başımızı qatırıq...» (Statusu Elmira Kənan paylaşdı)

Nisə Bayraməlinin statusundan: «Biz sındığımız yerdə möhkəm oluruq» (E.Heminquey)

Digər sosial şəbəkə iştirakçılarının- Sahilə Ağasıyevanın, Qurban Bayramovun, Aslan Salmansoyun, Məsud Mahmudovun, İlham Tahirovun, Günay Şahbuzqızının, Lamiyə Nurulayevanın və başqalarının da statusları mənə yükünün ağırlığına görə fərqlənirlər.

Status və sitat həm də linqvistik hadisələrdəndir. Status mətnləri günümüzdə xüsusi, ən böyük ünsiyyət vahiddir, kommunikativ məqsədləri təyin etmək üçün qarşılıqlı əlaqə, münasibət şəraitində gerçəkləşir və struktur-məzmun və funksional istiqamətləri təşkil edir. Status mətnləri mürəkkəb nitq-fikir yaradıcı vasitədir, müxtəlif mətn kateqoriyaları bu fikir işığında, kontekstində formalaşır. Status mətnləri sosial fenomen kimi öz növbəsində müxtəlif kütləvi informasiyalar yaradır, bu sistemdə cəmiyyətin sosial istiqamətlərini müəyyənləşdirir, qarşılıqlı vasitə rolunu oynayır, ümumi sistemə və spesifik mətni xarakteristikasını əhatə edir, informasiyanın təsir gücünü iki vahidlə reallaşdırır.

«Sitat» latca citatum sözündən olub, olduğu kimi, hərfi-hərfinə bir mətndən götürülmüş yazı. Məsələn, klassiklərdən götürülən sitatlar. Bədii və elmi əsərlərdən sitat seçmək. (Azərbaycan dilinin izahlı lüğəti. IV cild, Bakı, Elm, 1987, s.83)

«Sitat» -bir müəllifdən, bir mətndən eynilə və qismən dəyişdirilmiş şəkildə götürülən hissədir. Sitatın mənbəyi atalar sözlərindən, aforizmlərdən, ayrı-ayrı görkəmli şəxsiyyətlərin, dövlət xadimlərinin, alimlərin, tədqiqatçıların ən seçilən fikirlərindən və s. ibarət ola bilər.

Arqumentasiya, yəni sübut etmə sitata məxsus başlıca əlamətlərdəndir. Sitat mətnin quruluşuna öz təsirini göstərir. Belə demək mümkünsə, «Mətn içində mətn-sitat». Amma sosial şəbəkələrdə çox zaman sitat mətndən kənar işlənir.

Mətn, hər şeydən öncə, kommunikasiya vasitəsidir və konkret bir struktur-tərkib yaxud rabitəli sözlər (diskurs) kimi definisiya olunur. Struktur-semantik, məntiqi-semantik bütövlük, ardıcılıq və komponentlərin bir-birinə daxili bağlılığı, yəni linqvistik iyerarxiylik hər hansı bir mətnin indiyə qədər çox geniş bir miqyasda öyrənilən başlıca struktur, semantik və funksional əlamətləridir.

«Sosial şəbəkə mətnləri də - «nitqin istehsalıdır, məhsuludur, özünəməxsus qanunauyğunluqlarla formalaşan, xüsusi vahid olaraq leksik, qrammatik, məntiqi, üslubi əlaqələri olan bütöv pragmatik mexanizmi olan quruluşdur» (Qalğperin İ.R.Tekst kak objekt linqvistiçeskoqo issledovaniə. M.: Nauka, 1981, s.23)

Sitat «yad söz»dür. Sitat mətn-statusun ümumiləşdirmə funksiyasını da yerinə yetirir. Sitatla yanaşı, həmhüddü dil kateqoriyaları da mövcuddur. Bunlardan biri reminissensiya termin-anlayışıdır. Bu anlayış başqa əsərin izi, təsiri mənasındadır. Hər hansı bir əsərə başqa əsərin təsiri, izi ayrıca bir tədqiqatın mövzusu- dur. Dilçi olmaq istəyənlər bu mövzuda maraqlı tədqiqatlar apara bilərlər. İz, təsir təkcə sitatla yox, bütün filoloji istiqamətdə ola bilər.

Sitata yaxın digər bir anlayış illüziyadır. Allüziya və sitat statusu zənginləşdirir, onun dərin strukturunu müəyyənləşdirir.

Statuslarla «görüm sən kimisən?» (Sokrat) müəyyənləşir. - Sən kimsən? Mənə elə gəlir ki, kimliyini təsdiq etmək istəyən. Yaxşı imic qazanmaq istəyən gərək sosial şəbəkələrdə mədəniyyətini, etikasını, şifahi və yazılı nitqini və s. qorumasıdır. Deyirlər, insan insan tərəfindən cəlalanar. Sosial şəbəkələrdə «prikol» (sancmaq, yüngülcə bizləmək) sitat-statuslara rast gəlmək olur. Təəssüf ki, bəzən söyüş, təhqir həddinə çatır. Ümumiyyətlə, söyüş ritorikasından istifadə etmək acizliyin əlamətidir.

(Davamı 9-cu səhifədə)

(Əvvəli 8-ci səhifədə)

Statusların bir növü ağıllı, müdirik statuslardır. Sosial şəbəkələrdə belə statuslara Yaqub Məğrurun, Nəriman Mahmudun, Malik Əhmədovun, Fariz Çobanoğlunun, Elçin İsmayılovun və b. gətirdiyi yaxud qurduğu sitatlarla rast gəlmək olur. Bunlar mövzuca fərqlidir. Məs.: Dünya haqqında: Ey ağız-burnu maskalı dünya, Kişisi papaqsız, kaskalı dünya, Bəs haçan diksinib oyanacaqsan, Qəfəsdə uyuyan soskallı dünya? (Yaqub Məğrur)

Nəvə də bir Vətəndi, qorusan, vətəndaş edə bilsən. İndi onun görünən fotosu, qərar tutduğu yer də vətəndi, sadəcə yurdun, məmləkətin gül, çiçəksiz bir yeri, səhrədən kam almış bir çöl... Burda, bu səhrada nəvə adında bircə gül var... Balaca Hüseyin... (F.Çobanoğlu)

Sosial şəbəkələrdə «prikol» statuslardan çox istifadə olunur: «Ermənilər üçün heç bir dəyər anlayışı yoxdur» (Ceyhun Məmmədov)

Sitatlar mətnyaradıcı vasitə kimi zaman birliyi, məkan birliyi və hərəkət birliyi ilə bağlıdır.

Günün sitatı: «Kolbasa-çörək yemək günah deyil, ən böyük günah dövlət əmlakını yeməkdir» (İlyas İsmayılov). Bu sitatı sosial şəbəkə fəalı Nisə Bayraməli paylaşmışdır.

Son vaxtlar günün sual-sitatı: Nə baş verir?

Statusların sayı çoxdur: həyat, şəhidlik, sevgi, qadın, xoşbəxtlik, gözəllik, ailə, qəhrəmanlıq və s. haqqında statuslar.

funksiyasıdır. Mənanın açılmasında kontekst mühüm rol oynayır (yəni əsas mətnlə sitatın birlikdəki mənası)

Sitatın mətnyaradıcı funksiyası. Bədii statuslarda isə yazıçı, şair atalar sözü və məsəllərdən, aforizmlərdən və s. sitat kimi istifadə edir. Bir bədii sitata nəzər salaq: «Mən deməyə söz tapmadım və bu məni daha da qəzəbləndirdi. Axsama yaxın hava yenə də tutuldu. Gecədən bir az keçmiş təkrar yağış başladı. Səhər biz oyananda yağış kəsməmişdi. (İ.Əfəndiyev). Bu sitatın mətnin təşkilində axsama yaxın, gecədən bir az keçmiş, səhər söz və ifadələrinin rolu böyükdür. Bunlar zaman mənalı nitq vahidləridir. Mətn bu kimi anlayışların sayəsində qurulmuşdur.

Sitat-status özgə nitqindən gətirilən dəqiq çıxarış

nəinki emosionallığı artıran üslubi baxımdan, həmçinin də struktur nöqtəyi-nəzərdən də əsas mətnyaradıcı vasitə kimi çıxış edir. Sitat bir status olaraq mövzunu mətnin məzmunu ilə uzlaşdıran mühüm informasiya vahididir. Əslində, sitat müəllifin düşüncəsində «fırlanan» ikinci mətn-dir-birinci mətnin emalı nəticəsində yaranaraq (yaxud mətnə daxil olaraq) ilkin informasiyanı (əsas mətndəki məlumatları) təkmilləşdirmə və qoruyub saxlama keyfiyyətini daşıyır. Amma sitat-status sosial şəbəkələrdə adətən ayrıca «dövr» təşkil edir.

Arqument-status tezisi təsdiqləyən məntiqi dəlidir. Arqumentasiya təsiretmənin bir növüdür. Burada-sosial şəbəkə mətnlərinə sitatların necə təsiretməsi görünür.

Arqumentasiya bir faktordur, xüsusi fikirdir, sosial şəbəkə mətnlərinə əlavə olunur. Arqumentləşmə həm də mətnə effektiv təsir göstərir.

Mətn yaradan status-sitatların arqumentlik xüsusiyyəti onun məntiqi və psixoloji tərəfləri ilə bağlıdır. Faktik və nəzəri sitatlar sosial şəbəkə mətninin yaranmasında arqument rolunu oynayır.

Bu gün sosial şəbəkələrdə yerində olan sitatlar mədəni işarə kimi çıxış edir. Sitatlar vasitəsi ilə tarixi-mədəni assosiasiyalar formalaşır. Sitat-status kulturoloji komponent kimi istifadə olunur. Sitat obrazlı ifadə vasitəsi kimi çıxış edir. Yeni kontekst yaranır, gözlənilməz üfqlər, ənginliklər açılır.

Sitat sosial şəbəkələrdə də yalnız mətnyaradıcı deyil, həmçinin məniyaradıcı vasitə kimi çıxış edir. Məs.: Göz yaş dəniz yaratdı. Sən özünə hörmət etmirsən-

«STATUS VƏ SİTATLARIN HƏYATI»

Statuslar kateqoriya etibarilə müxtəlif olur.

Sosial şəbəkələrdən də görünür ki, hər xalqın özünəməxsus statusları formalaşır

ŞƏHİDLİK haqqında statuslar:

İgidi ağlamazlar, çünki o artıq şəhidlik zirvəsinə yüksəlib, qaxıb.

Sevgi haqqında statuslar:

Sevgi-bu mənim dinimdir.

Mənim dostum- mənim zənginliyimdir.

Sevgi-bu, seçim deyil, bu taledir.

Sevgi-külək kimidir, sən onu görmürsən...ancaq hiss edirsən.

Zaman haqqında:

Zaman sağaltmır.

Öz ulduzuma inanıram yaxud inanmıram.

Heç zaman demə, «heç vaxt».

Bu, həyatdırımı?!

Təhsillə bağlı statuslar:

Oxumaq-ışıqdır...

İradə Musayevanın statusu: «Təhsil işi inzibatchılıqdan, iqtisadçılıqdan, siyasətçilikdən əvvəl auditoriya praktikası, tədris ustalığı, klassik və modern təhsil dünyasının təcrübəsinə bələdlikdir...Və bütün bunları milli xüsusiyyətləri nəzərə almaqla sintez etməkdir...»

Dil haqqında:

Varımı talan edin, bircə dilimə toxunmayın.

Dil-milli identikliyin fundamental əsasıdır.

Dil- dostluq və razılaşma üçün yaxşı vasitədir.

Dil düşüncənin geyimidir (Çonson Samuel)

Dilini qoru- varlığını qoru.

Dil-səni düşünəndə.

Dil-fotoqrafiyadır, işarədir.

Dil məkanı.

Beləliklə, sitat güclü pozisiyada aşağıdakı əsas funksiyaları yerinə yetirir: mətnyaradıcı, fikir-məniyaradıcı, süjetyaradıcı və s.

Sitatın süjetyaradıcı funksiyası. Sosial şəbəkə mətnləri kommunikativ aktdır. Onun süjet xətti statusun təşkilinin, formalaşmasının əsas obyektidir.

Sosial şəbəkə mətnlərində statuslar kodlaşdırılır. Kod nədir? Kod dil sistemini, məlumat isə nitq aktını əks etdirirdiyi üçün sitat da bu sıraya daxildir.

Sitatın fikir-məniyaradıcı funksiyası. Sitat sosial şəbəkə mətnlərinin ikinci elementidir, müəllif intensiya-sını (niyyət və arzusunu) ifadə edir. Sitatın məna və mənalandırma funksiyası mahiyyətcə səciyyətləndirmə

olduğu üçün dilin funksionallaşma sferasına da daxil olur və bu zaman əsas mətnlə əlaqəyə girir. Öz fikrini aydınlaşdırmaq, dəqiqləşdirmək, sübuta yetirmək üçün özgə nitqindən gətirilən dəqiq çıxarışlar dilin funksionallaşmasında iştirak edən mühüm ifadə vasitələrinəndir. Sitatın yerinə yetirdiyi vəzifə, onların rolu, nitq aktında istifadə olunmasının məqsədi və əsas əlamətləri müəllif nitqi ilə bağlı funksional imkanlara malik olmasındadır. Misal üçün, mənim dostlarım görün «həyat» haqqında nə gözəl statuslar paylaşmışlar. Qeyd edək ki, bəzi statusların müəllifləri anonimdir: Mən özüm öz həyatımı qururam. İnsan özü öz həyatını qurmalıdır. Həyat pul deyil ki, satın alasan. Həyat – ən böyük məktəbdir. Həyat-yalnız unudulmayan anlardır. Taleyimi axtarıram...Sən mənim həyatımsan.

Sən mənim gücüksən, zəifimsən. Xoşbəxtlik həyatın harmoniyasıdır. Həyatım, sağlamlığım üçün valideynlərimə borcluyam. Həyat-bir oyundur. Həyat mübarizədir. Arzu gerçəkləşəndə. Həyatla oynamaq olmaz. Həyat sən nə gözəlsən. Həyata bir dəfə gəlirik...

Amma həyat haqqında müəllifləri bəlli olan statuslar da var: Əldən-ələ keçir vəfasız həyat, Biz gəldi-gəldirik, sən yaşa, dünya (S.Vurğun), Həyat dəmyədi, nə bitdi, bitdi (V.Səmədoğlu), Neçə ki həyat var, şeir də vardır, həyatın nəfəsi şeir deyilmi?.. (H.Arif)

Bəzi statuslar zehni düşüncənin məhsulu kimi ortaya çıxır. Görkəmli şairimiz İsmayıl İmanzadənin, Mirzə Mirimlinin, Adilə Nəzərin, Elçin İsmayılovun, Şahlar Göytürkün poetik dünyagörüşünün nəticəsi kimi ortaya çıxan misralar çoxdur. Onların istifadə etdikləri şeirlər poetik kanonlarına görə fərqlənirlər.

Statuslarda musiqi və şəkillərin harmoniyasından yaranan gözəllik göz oxşayır. Kamal Qurbanovun paylaşdıqları şəkil-videolar müəyyən təsir gücünü göstərir.

Həyatla əlaqədar klassik frazalar da istənilən qədərdir. Sosial şəbəkə iştirakçıları klassik əsərləri mütləq etməli, həyat haqqında aforizmləri seçib paylaşmalıdırlar.

Şair, yazıçı statusları: Söz haqqında: «Ürəkdən gəlməyən söz ürəkləri incidir» (S.Əsəd); Həqiqət haqqında: «Dərk etməz həqiqəti insan qanı içənlər, sərvət-dövlət yolunda vicdanından keçənlər» (M.İbrahimov)

Tədqiqat göstərir ki, status-sitat təkcə arqumentlilik xüsusiyyətini deyil, eləcə də məniyaradıcı, fikir ötürücü funksiyaları da yerinə yetirir. Sitatlar da orqanik biçimdə əsas mətnin strukturuna daxil olur və bu zaman

sə, başqalarından hörmət gözləmə.

Statuslarda fikir, ideya xətti olur. Məs.: Borxes demişdi: «Ədəbiyyat idarə edilən yuxudur». Bu sitatdan sonra əsas mətn gəlir- bu esse mətnidir. Esse Xalq yazıçısı Kamal Abdullaya məxsusdur. «Bu xətti davam etdirmək istəsək, o zaman dil də unudulmuş yuxudur»

Nələr arzuladıq, nələr qazandıq,

Hələ nələri də itirəcəyik... (Kamal Abdulla. 300 Azərbaycanlı. Ədəbi-bədii esselər, Bakı-«Mütərcim», 2007 s.336, 337)

Şair Cabir Novruzun bu həzin misralarından nisbətlik nəzəriyyəsinin əsl rəyihəsi gəlir:

Hər gün cavanlaşır cavan analar,

Mənim qoca anam qocalır hər gün. (Kamal Abdulla. 300 Azərbaycanlı, s.334, 335)

Belə deyimlərdən biri alman romantik fəlsəfə məktəbinin görkəmli nümayəndəsi Şellingə məxsusdur: «Sözün dərinliyində çoxlu mənalı sayrışıdır». Bəli, məhz sayrışıdır. Gecələr ulduzlar sayrışa bilir.

Daha biri: Eynşteyndən soruşanda ki, nisbətlik nəzəriyyəsinə sadə bir şəkildə necə anlatmaq olar, belə cavab verib: -Bu nəzəriyyəyə görə qatar Cenevrə vağzalına yaxınlaşmır, Cenevrə vağzalına qatara yaxınlaşır.

Beləliklə, «kommunikativ dövr» status- mətn quruculuğunda, onların formalaşmasında əsas meyar çevrilir. (Kamal Abdullanın adikeçən kitabından)

Sosial şəbəkə mətnlərində sitat, status kodlaşdırılır. Məs.: «İnsan dilinin arxasında dayanıb. Görək o dilləşmə olsun ki, insanın özünü görə biləsən; Tarix daha ədalətlidir. Bəlkə də tarix elə ona görə ədalətlidir ki, «əmanətə xəyanət olmaz» həqiqətinə tapınır; Düzlük, həqiqət və obyektivlik Tofiq Hacıyevin tanrısı idi» (Əli Rza Xələfli).

Beləliklə, sosial şəbəkələrdə sitatlar da məndaxili əlaqəliliyin bir növü kimi özünü göstərir. Sitatlar mətnin tərkib hissələrinin əlaqələndirilməsində mühüm rol oynayır. Sitat sosial şəbəkələrdə kommunikativ-praqmatik funksiyaları yerinə yetirir. Sitatların da kommunikativ-praqmatik funksiya qazanması üçün onun işləndiyi statusda obyektiv-məntiqi əlaqənin olması vacibdir. Statusların unikallığı, gözəlliyi məhz sitatlar vasitəsilə də gerçəkləşir.

Sonda, dostlar, çalışın ki, səhifələrinizdə yeni statuslara geniş yer verin, diqqəti cəlb etsin, millətə faydası olsun...